

A 513

1916. számú Honv. min. rendelkezéssel

Lelt. sz.: 779

KIVONAT

HÁROMSZÁZ PÉLDÁBÓL,

MELY

SEGÉDLETKÉNT SZOLGÁL A SZOLGÁLATI SZABÁLYZAT I. RÉSZ ALKALMAZÓ OKTATÁSÁHOZ ÉS TANULMÁNYOZÁSÁHOZ.

A M. KIR. HONVÉDELMI MINISTER MEGHAGYÁSÁBÓL NÉMET NYELVBŐL FORDÍTOTT TANKÖNYV, A KATONAI NEVELŐ- ÉS KÉPZŐINTÉZETEK, TARTALÉKOSTISZTI ÉS CSAPATISKOLÁK SZÁMÁRA.

Az 1. pótlék figyelembevételével szerkesztett 1916. évi kiadás.

A m. kir. honvédelmi minisztérium kiadványa.

BUDAPEST,

PALLAS IRODALMI ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

1916.

726

187

Muz. 511

Kiadatott a 3065/eln. 1—1916. számú Honv. min. rendelettel.

KIVONAT HÁROMSZÁZ PÉLDÁBÓL,

MELY

SEGÉDLETKÉNT SZOLGÁL A SZOLGÁLATI SZABÁLYZAT I. RÉSZ ALKALMAZÓ OKTATÁSÁHOZ
ÉS TANULMÁNYOZÁSÁHOZ.

A M. KIR. HONVÉDELMI MINISTER MEGHAGYÁSÁBÓL
NÉMET NYELVBŐL FORDÍTOTT TANKÖNYV, A KATONAI
NEVELŐ- ÉS KÉPZŐINTÉZETEK, TARTALÉKOSTISZTI ÉS
CSAPATISKOLÁK SZÁMÁRA.

Az 1. pótlék figyelembevételével szerkesztett 1916. évi kiadás.

A m. kir. honvédelmi ministerium kiadványa.

BUDAPEST,
PALLAS IRODALMI ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
1916.

ZMKA. TUD. KÖNYVTÁR

ARCHIVUM

Lelt. sz.: 779

TARTALOM.

	Oldal
Előszó	V
Előszó a kivonathoz	VII
Előzetes megjegyzés	1
A honvéd kötelességei és magatartása általában	8
Elvi határozványok	14
Az alárendeltek (alattosok) magatartása	21
Az előljáró (feljebbvaló) magatartása	27
Szolgálatkezelés általában	29
Különös szolgálatok	51
Tiszteletadások	57
Parancsnokság és szolgálat a helyőrségekben	63
A közrend és biztonság fenntartása	68
Őrszolgálat	74
Fegyelmi fenyítő hatalom	89

TARTAN

VI	Introduction
VII	Chapter I
VIII	Chapter II
IX	Chapter III
X	Chapter IV
XI	Chapter V
XII	Chapter VI
XIII	Chapter VII
XIV	Chapter VIII
XV	Chapter IX
XVI	Chapter X
XVII	Chapter XI
XVIII	Chapter XII
XIX	Chapter XIII
XX	Chapter XIV
XXI	Chapter XV
XXII	Chapter XVI
XXIII	Chapter XVII
XXIV	Chapter XVIII
XXV	Chapter XIX
XXVI	Chapter XX
XXVII	Chapter XXI
XXVIII	Chapter XXII
XXIX	Chapter XXIII
XXX	Chapter XXIV

ELŐSZÓ.

Az eredetileg összeállított «háromszáz példának» az volt a célja, hogy a szolgálati szabályzat I. rész oktatásánál a párbeszédes-alkalmazó oktatási módszerhez, egy kimerítő segédletet képezzen.

Az anyag és annak példái egyszerű szolgálati tapasztalaton, és a hadapródiskolák tantervéhez teljesen alkalmazkodó «eredményteljesnek» elismert tanári működésen alapulnak.

Egy alapos, majdnem teljesen az alkalmazói eljárásra fölépített oktatási módszer útján a kiképzési cél, az 1873. augusztus 6-án kell hadseregparancs szerint a leggyorsabban és legalaposabban a következőképen érhető el: «A szabályzat határozványait azok szelleme szerint kell felfogni; azok a tiszték által a legénységnek, műveltségi fokához alkalmazott módon megmagyarázandók és elméjébe beoltandók.»

A tanuló tényleg behatol a szabályzat szellemébe és egyszersmint képessé válik arra, hogy mint a legénység hasznavehető kiképezője alkalmaztassék; mert minden kétségen kívül áll, hogy a tanuló annak idején mint a legénység oktatója, az anyagot azon mód szerint fogja előadni, a hogy az neki taníttatott.

A példák szerkesztésénél a következő alapelveket vettem figyelembe:

1. A szabályzatnak mindazon fejezeteire hozattak fel példák, melyek — a hadapródiskolák tanterve szerint — a tananyagot képezik.

2. A szabályzatnak mindazon határozványai, melyek különös fontossággal bírnak (pl. elfogatások, őrségek fegyverhasználata) vagy amelyek a mindennapi életben gyakran alkalmaztatnak (pl. tisztelataadások) kivétel nélkül megfelelő példákban tárgyaltatnak.

3. Megfoglalt kérdés feltevése által mindig csak egy pontnak, vagy ugyanazon paragrafus több pontjának határozványai beszéltetnek meg; mert a tanár főelvül tűzze ki, hogy a megbeszélendő tárgynál maradjon.

4. Ha a szabályzatnak olyan határozványaira van szükségünk, a melyeket nem akarunk tárgyalni, akkor ezek — a szabályzat megfelelő pontjára való utalással — mint tények a példában fölvetettek és így kiindulási pontot képeznek azon szabályzatszerű határozványok megbeszélésehez, melyeket a kérdésben alkalmazni kell.

5. Az összes példák — ott a hol az egyáltalán lehetséges volt — a praktikus csapatszolgálatból vétettek, s ezekben a tisztetek tevékenysége a főtiszttekig bezárólag, továbbá az alosztálynál előforduló szolgálati események különösen tekintetbe vétettek.

Lemberg, 1905 március.

Zieritz Gusztáv

cs. és kir. főhadnagy.

ELŐSZÓ A KIVONATHOZ.

A segédlet úgy is megfelel részben rendeltetésének, ha az oktatónak és a tanulónak csak a jelen kivonatba fölvetett 100 példa áll rendelkezésére. Lehetőleg csak olyan példák lettek kiküszöbölve, melyek a szabályzat legfontosabb határozványainak tanítására — tekintettel az iskolákban erre rendelkezésre álló rövid időre — nincsenek lényeges befolyással.

A szabályzatnak itt meg nem beszélt határozványait ezáltal semmi esetre sem akarjuk lényegtelennek minősíteni.

Ha marad idő, akkor hasonló módon kell azokat is megbeszélni.

Az oktató merítsen példákat szolgálati tapasztalataiból, s akkor az oktatást elevenné s érdekessé tudja tenni.

A szervezeti újítások és az 1905. óta kiadott elvi határozatok tekintetbe vétettek.

Wien, 1915 július.

Zieritz Gusztáv

cs. és. kir. őrnagy.

1. A
... ..

ELSONO A KIVON ZHON

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

... ..
... ..

... ..

... ..
... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

ELŐZETES MEGJEGYZÉS.

1. példa.

A) helyőrségben, a következő parancsnokságok, csapatok, stb. vannak elhelyezve:

1 gyaloghadosztályparancsnokság

1 cs. kir. Landwehr gyalogezred

1 dragonyos ezred

1 táborigyűlés ezred

a cs. és kir. haditengerészetnek egy osztaga

a cs. kir. csendőrségnek egy osztagparancsnoksága

1 helyőrségi kórház

1 élelmezési raktár,

B) helyőrségben:

1 gyalogezred

1 zászlóalj a boszn.-herc. csapattól

1 m. kir. honvéd gyalog zászlóalj

a m. kir. csendőrségnek egy osztagparancsnoksága.

Kérdés: a) A felsorolt csapatok és intézetek közül melyik tartozik a «fegyveres erőhöz?»

b) Hogy tagozódik a «honvédség» és a «csendőrség?»

Felelet: ad a) A) és B) helyőrségekben — a cs. kir. valamint a m. kir. csendőr osztagparancsnok-

ságok kivételével, az összes csapatok és intézetek a «fegyveres erőhöz» tartoznak, miután ezen kifejezés alatt a cs. és kir. hadsereg, a boszn.-herc. csapatok, a cs. és kir. haditengerészet és mindkét honvédség is értendő.

ad *b)* A «honvédség» a monarchia két állama között oszlik meg, azaz a cs. kir. és a m. kir. honvédséget különböztetjük meg — «csendőrség» a közigazgatási területek szerint, azaz a cs. kir., a m. kir., illetőleg a m. kir. horvát-szlavon csendőrségbe, végül a boszn.-herc. csendőr területbe lesz beosztva.

2. példa.

Egy gyakorlaton levő hadtestnek a hadrendje a következő:

11. Gyalog hadosztály.

21. gyalog dandár.	$\left\{ \begin{array}{l} 15. \text{ gyalogezred} \\ (4 \text{ zászlóalj}) \\ 80. \text{ gyalogezred} \\ (4 \text{ zászlóalj}) \end{array} \right.$
22. gyalog dandár	

a-14. dragonyos ezred 1. osztálya

31. tábori ágyus ezred

11. vonatszázad.

30. Gyalog hadosztály.

59. gyalogdandár { 24. gyalogezred
(4 zászlóalj)
41. gyalogezred
1/58 gyalog zászlóalj

60. gyalogdandár { (4 zászlóalj)
55. gyalogezred
(4 zászlóalj)
95. gyalogezred
(4 zászlóalj)

10. huszárezred 1. osztálya

32. tábori ágyus ezred

30. vonatszázad.

43. Landwehr gyalog hadosztály.

85. Landwehr gya-
logdandár { 19. Landwehr gyalogezred
(3 zászlóalj)
35. Landwehr gyalogezred
(3 zászlóalj)

86. Landwehr gya-
logdandár { 20. Landwehr gyalogezred
(3 zászlóalj)
22. Landwehr gyalogezred
(3 zászlóalj)
36. Landwehr gyalogezred
(3 zászlóalj)

1. Landwehr dzsidas ezred 1. osztálya

33. tábori ágyus ezred

20. vonatszázad.

A hadtestparancsnokságnak közvetlen alárendelve:

11. tábori tarackos ezred

11. utász zászlóalj és

1. önálló vartüzér zászlóalj.

Kérdés: a) Hány seregtest, csapattest és osztály van ennél a hadtestnél?

b) Melyik parancsnokságokat nevezzük csapatparancsnokságoknak α) szűkebb } értelemben?
 β) bővebb }

Felelet: ad a) Az egész hadtest képez egy seregtestet; de ez a hadtest ismét 3 és 6 seregtestből áll, miután ezen kifejezés alatt hadosztályok és dandárok, nemcsak egész hadtestek értendők.

19 csapattest, és pedig: 7 gyalogezred, 1 vadászzászlóalj, 5 landwehr gyalogezred, 3 tábori ágyus ezred, 1 tarackos ezred, 1 utász- és 1 önálló vartüzér zászlóalj.

47 osztály, és pedig: a 7 gyalogezred 28 zászlóalja, az 5 landwehr gyalogezred 15 zászlóalja, 3 osztály lovasság és a 1/58 gyalogzászlóalj.

ad b) Csapatparancsnokoknak tekintendők:

α) szűkebb értelemben: a 19 csapattest parancsnokai.

β) bővebb értelemben: a magasabb parancsnokok is, a dandár-, hadosztályparancsnokok és hadtestparancsnok.

3. példa.

Egy gyalogezred minden részével ugyanazon helyőrségben van elhelyezve.

Az ezred napiparancs egyik pontja következőképen hangzik :

«Holnap a pénztárnyitás után az összes alosztályparancsnokok jelenjenek meg a tiszti értekezleti helyiségben.»

Kérdés: Ki van ezen gyülekezetbe kirendelve?

Felelet: Ezen gyülekezetbe ki vannak rendelve: A törzsosztág parancsnoka (ezred élelmező tiszt), a 12 századparancsnok, a 3 géppuskásosztág parancsnok és a pótszászlóaljkerethez beosztottak; mert a szervihatóroványokban mint, «alosztályok» a századokon kívül a felsorolt testek is alosztályoknak neveztetnek.

4. példa.

A) helyőrségben :

az 1. gyalogdandár parancsnokság;

az 1. gyalogezred ezredtörzse, 1., 2. és 4. zászlóalja;

az 1. dragonyos ezred törzse, 1. osztálya és 4. százada;

az önálló 1. vartüzér zászlóalj.

B) helyőrségben :

a 2. gyalogezred ezredtörzse, 1. és 2. zászlóalja (az 1. gyalogdandárhoz tartozik);

az 1. gyalogezred 3. zászlóalja és pótzászlóaljkerete (a 3. zászlóaljból a 9., 10. és 11. század a rendes laktanyában, a 12. század a laktanyától 2 km. távolságban levő sátoortáborban van elhelyezve, mely utóbbi a *B*) helyőrség szolgálati körletébe tartozik); az 1. dragonyos ezredtől a 2. osztályparancsnokság, az 5. és 6. század. (az 5. század egy szakasza a 6 km. távolságra levő *C*) községben elhelyezve).

Kérdés: Melyik részek tekintendők «kikülönítetteknek?»

Felelet: Kikülönítettek: az 1. gyalogezredtől a 3. zászlóalj és a pótzászlóaljkeret,

az 1. dragonyos ezredtől: a 2. osztály és a 4. század, végül az 5. század szakasza az esetben, ha *C*) község nem tartozik *B*) helyőrség szolgálati körletébe.

A 2. gyalogezred, az 1. dragonyos ezred valamint az önálló 1. vartüzérezászlóalj kikülönítettségéről nem lehet szó, miután ezek csapattestek, s csupán osztályok, alosztályok s alosztályok részei tekintendők «kikülönítetteknek», ha azon állomás szolgálati körletén kívül fekszenek, a melyben a nekik közvetlen előljáró csapattest parancsnokságuk székel.

A gyalogezred 3. zászlóaljának 12. százada a zászlóaljjal ugyanazon szolgálati körletben van, így nincs kikülönítve, csak elkülönített elhelyezésben van.

7. példa.

Egy, a legfelsőbb uralkodó családdal rokonságban levő idegen uralkodóház tagjának elhunytá alkalmával, 14 napos udvari gyász rendeltetik el, mely alatt, az «összes tiszték» szolgálaton kívül a rövid gyászfátyolt tartoznak a balkaron viselni (414. pont).

Kérdés: Kik értendők az «összes tiszték» kifejezés alatt?

Felelet: Az összes katona állományúisztiek, beleértve a csendőrséget, a hadbírákat, orvosokat és csapatszámvivőket.

9. példa.

Egy helyőrségben vannak elhelyezve:

1 boszn.-herc. gyalogzászlóalj (parancsnoka egy őrnagy)

1 gyalogszászad (parancsnoka egy százados)

1 vonatszázad egy szakasza (parancsnoka egy főhadnagy).

Kérdés: Ki a katonai állomásparancsnok, ha meggondoljuk, hogy ennek a hadsereg minden nyílt helyőrségében, a hadsereg vagy a haditengerészet ténylegesen alkalmazott legmagasabb rangú, rangban legidősebb katona állományú tisztjének kell lennie? (439. pont.)

Felelet: A katonai állomásparancsnok a boszn.-herc. gyalogzászlóalj őrnagya, mert a hadsereg részére kiadott összes határozványok, a boszn.-herc. csapatokra is érvényesek.

A honvéd kötelességei és magatartása általában.

10. példa.

Egy század ismeretlen terepre kerül. Egy honvéd előző években ezen a vidéken lakott, ezt a századparancsnokának jelenti s vezetőül ajánlkozik.

Kérdés: Kötelessége volt ez?

Felelet: Igen, mert minden honvédnek kötelessége, hogy minden tehetségét, tudását és képességét — még ha ezeket nem is a hivatásszerű kiképzésben szerezte, — szükség esetén a szolgálat javára fordítsa.

11. példa.

Az utcán egy polgári egyénnel történt szerencsétlenség után a járókelőkből nagy tömeg gyülezik össze a szerencsétlenség színhelye körül. Egy közbiztonsági közeg felszólítja a kíváncsiakat, a kik között egy honvéd is van, hogy folytassák útjukat, nehogy az utcán a forgalmat akadályozzák.

Kérdés: Kell-e a honvédnek ezen rendelkezésre engedelmeskedni?

Felelet: A honvédnek a biztonsági közeg felszólítását készségesen kell teljesítenie, mert ezen rendelkezés teljesítése katonai kötelességeivel vagy külön parancsokkal nem áll ellentétben.

14. élda.

Egy, a késő éjjeli órákban hazafelé menő honvédet, az utcán két polgári egyén ok nélkül veszedelmesen fenyeget, azután tettelesen is megtámad.

A honvéd, hogy támadói ellen védekezzék, oldalfegyverét használja, s az egyik polgári egyént súlyosabban megsebesíti.

Kérdés: Joga volt-e ezen embernek fegyverét használni?

Felelet: Igenis joga volt ahhoz, hogy oldalfegyverét használja, miután ez önvédelemből történt.

Önvédelem esetén mindenki bármely rendelkezésére álló fegyvert használhat, — így hát a honvéd is, kinek jogában áll az oldalfegyvert szolgálaton kívül is hordani. Kihágásokat, erőszakosságot, valamint a jogos önvédelem határainak túllépését, a honvédnek annyival is inkább el kellett kerülnie, mert a fegyver jogtalan használata a legszigorúbban lesz fenytve.

15. példa.

Harcban álló századnak, egy szakasz (parancsnoka egy zászlós) a századtartaléka.

Egy honvéd eldobja fegyverét és megtagadja a szakaszparancsnoknak az engedelmességet.

Kérdés: Hogyan kell erre a szakaszparancsnak viselkednie?

Felelet: A szakaszparancsnok ezen honvéddel szemben azonnal mint «előljáró» fog fellépni azaz pár szóval fel fogja szólítani, hogy fegyverét azonnal vegye fel és engedelmeskedjék. Ha az előljárónak (aki tehát egy altiszt, őrzető — sőt egy rendfokozat nélkül honvéd is lehet) ezen közbelépése eredménytelen marad, úgy a honvéd a zászlós által, vagy annak parancsára a szakasz szemeláttára haladéktalanul felkoncolandó.

16. példa.

Egy állásából kiszorított zászlóaljnak századai, egy vasúti töltés mögött gyülekeznek.

Egy már beérkezett század hadnagya, egy honvédet vesz észre, a ki — nyilván szándékosan — túlmegy a kijelölt gyülekezési helyen.

Kérdés: Hogyan kell a tisztnek viselkednie?

Felelet: Ha a honvéd a hadnagy első kiáltására nem fordul vissza, akkor az a honvédet rögtön fölkoncolhatja vagy fölkoncolását elrendelheti, miután a harc vonal mögött levő tiszteknek (tehát altiszteknek nem, még előljáró viszonyban levőknek sem) joga van azokat, akik az ellenség közelében a gyülekezőhelyen túlmennek és oda az első fölszólításra nem térnek vissza, felkoncolni avagy felkoncoltatni.

19. példa.

Egy helység harcban egy épületet, melyben az ellenségnek egy segélyhelye is el volt helyezve,

egy század hosszú harc után elfoglal. A segélyhelyhez tartozó személyzet hivatását végezi.

Kérdés: a) Hogyan kell a századparancsnoknak a segélyhellyel és az ahhoz tartozó személyzettel szemben viselkednie?

b) Milyen ismertetőjelük van a segélyhelyhez tartozó személyeknek?

Felelet: Az ellenséges segélyhelyet, valamint az ahhoz tartozó személyzetet sérthetetlennek kell tekinteni és megkímélni, miután hivatásukat végzik és a harcban nem vesznek részt.

A tiszteknek kötelessége felügyelni a legénységre, hogy a Genfi egyezménynek úgy a saját, mint az ellenséges csapatok javára megállapított határozatai és az esetenként kiadott végrehajtási rendelkezések szigorúan betartassanak.

ad b) A segélyhely személyzete, a karszalagon, fehér alapon alkalmazott vörös kereszt által ismerhető meg.

21. példa.

Egy hadifogságban levő hadnagytól azt követelik, hogy becsületszóval kötelezze magát arra, miszerint a hadjárat alatt nem teljesít szolgálatot az ellenség ellen, mely esetben azonnal megkapja az engedélyt, hogy szülőföldjére visszatérhessen.

Kérdés: Hogyan kell ezen hadnagynak viselkednie?

Felelet: A hadnagynak ezen követelést nem

szabad teljesítenie, mert hadifogoly tiszteknek, tisztviselőknél, tiszt- és tisztviselő jelölteknek nem szabad becsületszavukat adni arra, hogy szökést nem kísérelnek meg, vagy arra kötelezettséget vállalni, hogy a hadjárat alatt az ellenség ellen többé nem harcolnak.*

26. példa.

Égy esapattestnél a legénység a fegyelem ellen nagyobb kihágásokat követ el.

Az ezred ügyeleti tisztől, a ki a nyugalom helyreállítását intézte (212. pont) a következő napon egy politikai napilap szerkesztője a kihágásnál történt események leírását kéri.

Kérdés: Hogyan viselkedjen ez a tiszt?

Felelet: Az ezredügyeleti tisztnek a szerkesztő kérelmét okvetlen el kell utasítania; mert tényleges katonai személyeknek részvétele oly időnkint megjelenő nyomtatványokban, a melyek kizárólag vagy részben politikai napi kérdéseket tárgyalnak, úgy kiadó mint szerkesztő vagy munkatárs minőségében tilos és mert a szabályzatot úgy kell értelmezni, hogy ezen tilalomnál nem tesz különbséget az, hogy a részvétel állandó vagy esetenkénti munkatárs minőségében történik, avagy adatok szolgáltatása által.

* A szolg. szab. I. rész 41. pontja, a szolg. szab. II. rész 440. pontja által, 1912. évtől kezdve hatályon kívül van helyezve.

27. példa.

Újabb időben egy napilapban ismételten jelentek meg cikkek, melyek egy csapattestnél történt eseményeket szándékosan eltorzított és rosszakaratú módon tárgyalják. Ezen csapattestnél oly tartalékosok vannak, kik 13 napi fegyvergyakorlatra vonultak be, s 24 óra múlva szabadsgólandó volnának.

Kérdés: Milyen irányban kell az alosztályparancsnoknak ezen legénységet, — tekintettel a fenti ujságcikkekre. — kioktatni.

Felelet: Az alosztályparancsnok meg fogja a legénységnek magyarázni, hogy egy ujságban a legutóbbi időben cikkek jelentek meg, melyek egy csapattestnél történt eseményeket szándékosan eltorzított és rosszakaratú módon tárgyaltak. Úgy ezen cikkek szerzője, valamint azok is, a kik neki az adatokat szolgáltatták, a mennyiben azok katonaszemélyek — esküvel fogadott álláskötelmeik ellen cselekedtek és bebizonyították, hogy nincsenek a kellő katonai szellemtől áthatva; mert a nem ténylegeseknek is meg van tiltva, hogy a sajtó útján katonai eseményeket a fegyverlembé, a katonai szellembé, vagy a katonai álláskötelmekbe ütköző módon beszéljenek meg.

29. példa.

Egy tartalékos tiszt a hadjárat alatt egy hadseregparancsnokságánál mint parancsórtiszt van beosztva.

Magán levelezéséből — tudtán kívül — yes közlemények jutnak egy napilapba, a hadsereg hadrendjéről és menetcéljáról.

Kérdés: Ki okolandó ezen nyilvánosságra hozatal miatt?

Felelet: Ezen nyilvánosságra hozatalért a hiba a tartalékos tisztet illeti, miután a mozgósítás és a háború alatt minden katonaszemély felelős minden magán levelezéséből a nyilvánosságra — tudtán kívül is — jutó adatét, a hadrend, menetcél stb.-re vonatkozólag.

Elvi határozványok.

30. példa.

Minden alább felsorolt katonaszemélyről meghatározandó, hogy a másikkal szemben a fölé- vagy alárendeltségi viszonyban áll-e, vagy nem? A négy utolsónál a rangsorozat is megállapítandó.

Tüzér őrnagy

Lovas százados

Gyalogos hadnagy

Tábori lelkész

Egyházi tanár

Törzsorvos

M. kir. honvédfőorvos

Századosszámvivő a cs. kir. Landwehrnél

Sorhajóhadnagy

1. osztályú katonai vivőmester

Katonai alhadbiztos

Foglár, cs. kir. csendőr őrmester

Boszn.-herc. gyalogos hadapród őrmester

Tengerész hadapród.

Felelet: A tábori lelkész, az egyházi tanár, az 1. osztályú katonai vívómester és a katonai alhadbiztos kivételével az összes itt felsorolt katonaszemélyek úgy saját állománycsoportjukon belül, mint azon kívül tehát az összes többiekkel szemben a följebbvaló és alárendelt viszonyában állanak; mert csak a katonaállományú egyének, hadbírák, orvosok, gazdaszáti és csapatszámvivőtisztek valamint a rangosztályba nem sorolt havidíjasok, a kik altiszti jelvényt hordanak, a saját állománycsoportjukon kívül is úgy egymás között, mint a csendőrség személyeivel szemben is a feljebbvaló és alárendelt viszonyában állanak, tekintet nélkül arra, hogy a fegyveres erő melyik részéhez tartoznak.

Az utolsó négy személy rangsorozata:

1. Tengerész hadapród.
2. Foglár.
3. Hadapród őrmester a boszn.-herc. gyalogságnál.
4. Cs. kir. csendőr őrmester.

Indokolás:

1-hez: A tengerész hadapród a fölé- és alárendeltségi viszonyt illetőleg egyenrangú a zászlóossal, a ki a rangosztályba nem sorozott havidíjasokkal — kik altiszti jelvényt hordanak, —

valamint az összes fegyveres erő és csendőrség minden személyével szemben, a feljebbvaló viszonyában áll.

2-höz: A foglár egy rangosztályba be nem osztott havidíjas; a szolgálati szabályzat 1. mellékletében egy magasabb rangszámmal (2) van megjelölve mint az őrmester (3), tehát ez előtt és a tengerész hadapród mögött sorol.

3. és 4-hez: A hadapródőrmester (akár valószínű vagy címzetes őrmester) minden ugyanazon rendfokozatban levő személylyel szemben, — akik a szolgálati szabályzat első mellékletében ugyanazon rangszámmal vannak megjelölve — «Rangidősbb», így a foglár mögött, ellenben a cs. kir. csendőr őrmester előtt sorol.

31. példa.

Az 1. század egy hadnagya, a 2. század egy tisztjének betegsége tartamára ennek helyettesítésére osztatott be és mint parancsnok, egy tiszti őrségre vonult fel, melynek legénysége a 6. századhoz tartozik.

Kérdés: Melyik századparancsnok «előljárója» a hadnagynak és kinek «előljárója» ő maga az őrszolgálat alatt?

Felelet: Az 1. század parancsnoka a hadnagy szolgálati beosztásának napjáig annak «előljárója» volt, a szervi beosztás szerint.

Az ezredparancsnokság külön intézkedése folytán, melylyel a hadnagyot a 2. századhoz

osztotta be, ezen század parancsnokának most parancsadási joga van a hadnagygyal szemben, a miért is jelenleg a 2. század parancsnoka «előljárója» a hadnagynak.

Az őrszolgálat tartama alatt a 6. század legénysége, mely erre az őrségre vezényeltetett, a szolgálati szabályzat szerint a hadnagy parancsnoksága alá van utalva, így tehát ő «előljárója» ezen legénységnek.

33. példa.

Egy zászlós séta közben azt tapasztalja, hogy egy őrvezető, a helyett hogy egy őrszemet szabályszerűen felváltana (559. pont) az őrszemet ennek fölvezetési helyétől 50 lépés távolságra elhívja és helyette a fölvezetendő honvédet odaküldi.

Kérdés: Hogyan kell a zászlósnek viselkednie?

Felelet: A zászlós minden körülmények között köteles ezen kötelességsértő és szabályellenes cselekedetet megakadályozni, az által, hogy saját felelősségére átveszi a parancsadási jogot, miáltal az «előljáró» viszonyába lép; mert az esetleges parancsadásra minden följebbvaló — azonkívül a fegyveres erőnek és a csendőrségnek ugyanazon állomány csoportján belül, minden magasabb rangú — köteles akkor, ha a fegyveres erő vagy a csendőrség személyei részéről történt nem illő, nyilvánvalóan kötelességsértő vagy szolgálatelle-

nes cselekményt, kihágást és csendzavarást kell megakadályozni. Meg fogja parancsolni az őrvezetőnek, hogy az őrszemet rendesen váltsa föl és vezesse föl, s felügyeli ezen parancs végrehajtását. Ezen eseményről századparancsnokának jelentést kell tennie, miután viselkedését utólag az illetékes hatóság előtt igazolnia kell.

Habár a zászlós nem köteles az eseményt az őrparancsnoknak jelenteni vagy tudomására hozni, mégis célszerűen fog cselekedni, ha őt erről azonnal értesíti.

34. példa.

Egy olyan községben, amelyben nincs helyőrség, mozgalmak keletkeztek.

A törvényes rend helyreállítására odaérkeznek: egy csendőrszázados (1909 V/1. ranggal) egypár csendőrrel,

egy lovasszázad, parancsnoka egy százados (1911 V/1. ranggal), s végül egy gyalogszázad, parancsnoka egy százados (1911 V/1 ranggal).

Kérdés: Hogyan kell ezen három parancsnoknak viselkednie?

Felelet: Ezen semminemű szervi összefüggésben nem levő csapatok összetalálkozásánál, miután a vázolt helyzet folytán egységes parancsnokolás szükséges, a legmagasabb rangú — vagy mint jelen esetben az ugyanabban az állomány-csoportban rangban legidősebb — köteles a

parancsadást saját felelősségére átvenni (54. b) pont).

A csendőrszázados azonban — dacára annak hogy rangban legidősebb — a parancsadási jog átvételénél nem jön tekintetbe, miután csendőrségi egyéneknek nincs joga ilyen esetben mint parancsadónak vagy parancsnoknak föllépnie. (55. pont.)

A lovassági és gyalogsági százados ugyanazon rangosztályban vannak (IX.) és ugyanazon rangjuk van, kettőjük közül tehát annak kell a parancsadást a kezébe venni, amelyik hosszabb ideig volt főhadnagy; mert ugyanazon állománycsoportban egyenlő rendfokozat és egyenlő rang mellett, az előbb viselt rendfokozatban töltött szolgálati idő dönti el az elsőbbséget. (57. pont.)

38. példa.

Az alosztályparancsnoknak jogában áll, hogy megbízható tiszteteknek és katonák részére a megállapított időn túl való kimaradást engedélyezzen. (174. pont.)

A 3. század egy honvédje délután 6 órakor kér a laktanyaügyeleti tiszttől kimaradási engedéllyel 12 óráig.

Kérdés: Teljesítheti-e a laktanyaügyeleti tiszt ezt a kérelmet?

Felelet: A laktanya ügyeleti tiszt az esetben, ha ezen kérést teljesítené, a századparancsnok hatáskörébe avatkozna, és ezáltal vétene a szi-

gorúan betartandó «szolgálati» rend ellen, amely elkerülhetetlenül szükséges az összes katonai szolgálati tevékenységeknek összhangzatos, pontos és célszerű lebonyolítására.

39. példa

Egy tiszte ezred napi parancsral a következő napon délelőtt 5 órára biztonsági őnök felállításiára lett vezényelve; miután azonban hirtelen megbetegszik, helyette a 2. század egy hadnagya lesz vezényelve.

Az írásbeli parancsot (szolgálati jegyet) az ezredparancsnokság a hadnagynak délután 6 órakor közvetlenül kézbesíteti.

Kérdés: Milyen jelentést kell ez esetben a 2. század hadnagynak eszközölnie?

Felelet: Az ezredparancsnokságtól a hadnagynak küldött szolgálati jegy kivételes sürgősége miatt nem szolgálati úton, hanem közvetlenül lett kézbesítve. A hadnagy tehát köteles ezen szolgálati jegyet azonnal az 1. zászlóalj parancsnokságnak előterjeszteni, mely azt a 2. század parancsnokságnak továbbítja; mert a közvetlenül kapott parancsokat azon legmagasabb közbeeső parancsnokságnak kell előterjeszteni, amelytől azok a szolgálati úton lettek volna leadandók.

Az alantos (alárendelt) viselkedése.

40. példa.

Az x-edik század egy szakaszvezetőjét a zászlóaljparancsnokság névleg kijelöli egy kíséret parancsnokául, amelynek több veszélyes gonosztevőt kell egy távolabb levő fegyházba kísélni.

Ezen altiszt ugyanazon napon helyőrségi őrszolgálatban volt, amely alkalommal mint őrszolgálatban kötelelességsértést követett el.

Kérdés: Mit kell ez esetben a századparancsnoknak tennie?

Felelet: Az a szakaszvezető, a ki a helyőrségi őrszolgálatban kötelelességsértést követett el, ez által kötelelességének elvégzésében megbízhatatlannak és lelkiismeretlennek bizonyult.

A századparancsnok tehát ezen megbízhatatlan altisztet nem fogja alkalmasnak tartani egy kíséret parancsnokaként — és miután ezt a szolgálat érdeke sürgősen megköveteli — a zászlóaljparancsnokságnál ellenvetést fog tenni.

Ha azonban a zászlóaljparancsnok a századparancsnok ellenvetéseit nem veszi tekintetbe, akkor utóbbinak minden további ellenkezés nélkül meg kell hagynia a szakaszvezetőt mint kíséretparancsnokot.

42. példa.

Egy őrség — 1 altiszt, 2 őrvezető és 11 honvéd — felvonul. Éjjel váratlanul erős hideg áll be.

Egyik őrvezető az őrség két honvédjének azt a parancsot adja, hogy egy közelfekvő faraktárból fát lopjanak.

Kérdés: Mit kell a két honvédnek cselekedni?

Felelet: A két honvéd az őrvezetőnek nem fog engedelmességet tenni, mert a parancs tisztán és nyilvánvalóan egy a büntetőtörvény által tiltott cselekményt kíván. A két honvéd azonban köteles közvetlen előljárójának, azaz az őrparancsnoknak az engedelmesség ezen megtagadását azonnal jelenteni.

Úgy szintén meg kell tagadni az alárendeltnek — miután minden körülményt jól megfontolt — olyan parancs teljesítését is, amely az esküvel fogadott köteletségével ellenkezik, az állam, vagy a szolgálat érdeke ellen irányul.

43. példa.

Egy századtiszt jelen akar lenni az étkezés kiosztásnál, s meghagyja a tizedesnek, ki az étkezés elosztásánál jelen lenni tartozik, (237. pont), hogy az elosztást csak megjelenése után kezdjék meg.

Az őrmester — kinek erről a parancsról

nines tudomása — még a századtsízt megérkezése előtt elrendeli az étkezés azonnali elosztását.

Kérdés: Hogyan kell a tizedesnek viselkednie?

Felelet: Miután a századtsízt rendelkezésének teljesítését az őrmester személyes rendelkezése megakadályozhatja, az étkezés elosztásánál jelenlevő tizedes köteles az őrmesternek jelenteni, hogy a századtsízt milyen parancsot adott.

Ha azonban az őrmester dacára ennek, az étkezés azonnali kiosztására kiadott parancs teljesítését kívánja, akkor a tizedesnek ezen parancsot teljesítenie kell.

45. példa.

Egy hadnagy azt a parancsot kapta, hogy A. magaslaton egy előretolt tábori őrs helyet foglaljon el. Amint odaért megállapítja, hogy onnan az előterepet nem tudja áttekinteni, míg szemrevételezés által megállapítja, hogy egy másik, kb. 500 lépés távolságra levő B. magaslatról, amelyen nincs saját tábori őrs, az elől fekvő terep jól betekinthető.

Kérdés: Mit tegyen a hadnagy?

Felelet: A hadnagynak a tábori őrssel — a parancs ellenére — a B. magaslaton kell felállnia.

Indokolás: A hadnagy a parancs teljesítése közben oly körülményekre akadt, amelyeket az előljáró, a parancs kiadásakor nem ismerhetett.

(Hiányos kilátás az előterepre az A. magaslatról, tábori őrs felállítására nagyon kedvező viszonyok B. magaslaton.) Sem ideje sem alkalma nem volt, hogy új parancsot kérjen (hosszú út, jelentő lovasok hiánya stb.). A kapott parancs szó szerinti teljesítése szemmel láthatólag hátrányos volna a szolgálatra, amiért is a hadnagynak kötelessége, hogy belátása szerint, a körülményekhez mérten, de lehetőleg a kapott parancs szellemében cselekedjék. Emellett magára veszi a teljes felelőséget cselekedetéért és köteles előjárójának minél előbb, a tábori őrs megváltozott felállításáról s annak okáról, jelentést tenni.

50. példa.

Egy század legénységének nagyobb része több napon át elégedetlen az étkezés elkészítési módjával és kérni akarják a századszakács főlváltását.

Kérdés: Hogyan kell az érdekelteknek a kérelmet előterjeszteniük?

Felelet: Ha ezen legénység között tisztések is vannak, akkor a kérelmet a két legrangidősebbnek szolgálati úton kell előadnia. Ha ezen legénység mind rendfokozat nélküli, akkor kebelükből választanak kettőt, akik a kérelmet valamennyiük nevében szolgálati úton terjesztik elő.

